Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Се прогласува Законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и Чешката Република за социјално осигурување,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 10 февруари 2006 година.

Бр. 07-704/1
10 февруари 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски**, с.р.

З А К О Н
ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ДОГОВОРОТ МЕЃУ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Член 1

Се ратификува Договорот меѓу Република Македонија и Чешката Република за социјално осигурување, склучен во Скопје на 7 октомври 2005 година.

Член 2

Договорот во оригинал на македонски јазик и чешки јазик гласи:

ДОГОВОР

ПОМЕЃУ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

И

ЧЕШКА РЕПУБЛИКА

ЗА СОЦИЈАЛНО ОСИГУРУВАЊЕ

Република Македонија
и
Чешка Република

раководени од желбата да ги уредат заемните односи помеѓу двете држави во областа на социјалното осигурување, се договорија како што следи :

ДЕЛ I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1
Дефиниции

(1) За целите на овој договор поимите значат :

1. "правни прописи"
закони и други општи правни прописи кои се однесуваат на областите од социјалното осигурување од член 2 на овој договор;

2. "надлежен орган"
за Република Македонија :
Министерство за труд и социјална политика,
Министерство за здравство,

за Чешка Република :
Министерство за труд и социјални работи,
Министерство за здравство;

3. "носител"
институција надлежна за спроведување на правните прописи од член 2;

4. "надлежен носител"
институција на чиј товар се обезбедуваат давањата или надоместоците;

5. "живеалиште"
постојано место на живеење или вообичаено место на подолг престој;

6. "престој"
место на привремен престој;

7. "вработено лице"
вработено лице, лице кое самостојно врши дејност или изедначено лице според правните прописи на државите договорнички ;

8. "член на семејство"
лицѐ определено според правните прописи на државата договорничка на чиј товар треба да се обезбедат давањата;

9. "периоди на осигурување"
периоди на платени придонеси во социјалното осигурување во согласност со правните прописи како и периодите изедначени со нив;

10. "давања"
парични давања и давања во натура обезбедени во областите на социјалното осигурување наведени во член 2;

11. "парични давања" и "пензии"
сите давања во пари или пензии, вклучувајќи ги и сите нивни делови, усогласувања, додатоци, дополнителни исплати, како и сите еднократни исплати и надоместоци;

12. "давања во натура"
здравствена заштита и останати непарични давања и услуги;

13. "детски додаток"
парично давање за деца според правните прописи на секоја од државите договорнички;

14. "давања за невработеност"
парични давања кои се даваат со цел да се обезбеди материјална заштита на лицата кои бараат вработување;

(2) Другите изрази во овој договор го имаат значењето кое им е дадено во секоја држава договорничка според нејзините правни прописи;

Член 2
Област на важење

(1) Овој договор се однесува на правните прописи што ги регулираат :

1. давања во случај на болест и мајчинство;

2. давања за инвалидност;
3. давања за старост;
4. давања во случај на смрт;
5. давања за повреда на работа и професионална болест;
6. давања за невработени;
7. детски додаток.

(2) Правните прописи во смисла на ставот 1 се :

1. Во Република Македонија правните прописи за :
   1.1 здравствено осигурување вклучувајќи го и надоместокот за време на раѓање и мајчинство,
   1.2 пензиско и инвалидско осигурување,
   1.3 осигурување во случај на повреда на работа и професионална болест,
   1.4 осигурување во случај на невработеност,
   1.5 детски додаток.

2. Во Чешката Република правните прописи за :
   2.1 осигурување во случај на болест,
   2.2 здравствено осигурување,
   2.3 пензиско осигурување,
   2.4 државна социјална помош што се однесува на детски додаток и давањата во случај на раѓање,
   2.5 работните односи кога се работи за решавање на обврските за штета во случај на повреда на работа и професионални болести,
   2.6 вработувањето ако се однесува на давањата за невработени,

(3) Овој договор исто така се однесува на правните прописи со кои се менуваат или дополнуваат постоечките правни прописи од став 2. Не се однесува на правните прописи со кои се воведува нова област на социјалното осигурување, освен ако за тоа не се постигне договор помеѓу надлежните органи, освен во случај на војна и нејзините последици.

(4) Во односите помеѓу државите договорнички ќе се земат предвид обврските што произлегуваат од меѓународните договори склучени од другата држава договорничка со трети држави, доколку се работи за обврски кои произлегуваат од пензиското и инвалидското осигурување.

Член 3

Лица на кои се применува Договорот

Овој договор се однесува на :
1) лицата за кои важат или важеле правните прописи на едната или на двете држави договорнички;
2) други лица доколку нивните права ги изведуваат од лицата наведени во точката а).

Член 4
Еднаквост на примена

Ако со овој договор поинаку не е определено, при примената на правните прописи на државите договорнички лицата на кои се однесува овој договор се изедначени со нејзините државјани.

Член 5
Исплата на давањата

Доколку овој договор не определува поинаку, давањата неможат да се одбијат, намалат, менуваат, запрат или укинат само заради тоа што лицето има живеалиште на територијата на другата држава договорничка.

ДЕЛ II

ПРИМЕНА НА ПРАВНИТЕ ПРОПИСИ

Член 6
Општо правило

Ако членовите 7 и 8 не определуваат поинаку и ако не е поинаку договорено според член 9, на вработените лица се применуваат правните прописи на државата договорничка на чија територија ја вршат работата.

Член 7
Деташирани работници и други лица

(1) Ако работникот во рамките на договор за работа со работодавец со седиште во едната држава договорничка биде упатен да извршува работи за него на територија на другата држава договорничка, на него се применуваат правните прописи на првата држава договорничка до истекот на 24 каледнарски месеци од упатувањето исто како да бил вработен на нејзина територија.

(2) Ако работник во претпријатие за воздушен, железнички, патен или речен транспорт кое обавува меѓународен сообраќај на територијата на двете држави договорнички е упатен од својот работодавец со седиште во една од државите договорнички на територија на другата држава договорничка, тогаш на него продолжуваат да се применуваат правните

прописи на првата држава договорничка како да е вработен на нејзина територија.

(3) Работник испратен на територијата на другата држава договорничка не се смета за вработен на територијата на оваа држава договорничка според став 1 и 2 и ако има живеалиште во другата држава договорничка; тоа не се однесува ако со договорот за работа е наведено дека местото на работа е во првата држава договорничка.

(4) Јавните службеници и лицата упатени како такви назначени од едната држава договорничка на територијата на другата држава договорничка се применуваат правните прописи на државата договорничка од која се упатени.

(5) На посада на брод кој плови и другите лица вработени на брод кој плови се применуваат правните прописи на државата договорничка под чие знаме плови бродот.

Член 8

Дипломатски и конзуларни преставништва

(1) За членовите на дипломатските и конзуларните преставништва кои се упатени на територија на другата држава договорничка како и за лицата вработени кај нив се применуваат правните прописи на државата која ги упатила.

(2) За вработените од ставот 1 кои не се упатени се применуваат правните прописи на државата договорничка на чија територија се вработени; во овие случаи работодавецот е должен да се придржува на обврските кои важат за работодавците во државата на доаѓање. Ако се тие државјани на другата држава договорничка можат во рок од 3 месеци, од почетокот на вработувањето да одберат примена на правните прописи на другата држава договорничка.

Член 9

Исклучоци

На заедничко барање на вработениот и неговиот работодавец или лицето кое самостојно врши дејност, надлежните органи на двете држави договорнички можат договорно да определат исклучоци од примената на членовите од 6 до 8.

ДЕЛ III

ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ

Глава прва

БОЛЕСТ И МАЈЧИНСТВО

Член 10
Собирање на периодите на осигурување

Ако за стекнување, одржување или повторно воспоставување на правото на давање, според правните прописи на една од државите договорнички се потребни одредени периоди на осигурување, надлежниот носител на осигурување ќе ги земе во предвид, во потребна мера и соодветните периоди кои осигуреникот ги навршил според правните прописи на другата држава договорничка под услов тие да не се поклопуваат.

Член 11
Давања

(1) Лице, кое добило право на давање според правните прописи на една од државите договорнички, на територија од другата договорна страна остварува
1.1 давање во натура од носителот на другата држава договорничка според нејзините правни прописи како да било нејзин осигуреник во нужен обем, доколку лицето има потреба за неопходно добивање на такво давање.
1.2 парични давања директно од надлежниот носител на првата држава договорничка според нејзините правни прописи, но само во случаи ако тоа е неопходно и оправдано, освен ако исплатувањето на овие давања ги презел на себе носителот на другата држава договорничка и ги пружила во неизменета висина со одобрување и на товар на надлежниот носител на првата држава договорничка.

(2) По предходна согласност со надлежниот носител на лицето кое престојува на територијата на другата држава договорничка може да му се пружаат давања во натура и над неопходниот обем наведен во ставот 1.

(3) Давањата за ортопедски помагала и други давања во натура од поголема вредност е секогаш условено со согласност на надлежниот носител на првата држава договорничка, исклучувајќи ги случаите каде обезбедувањето е итно имајќи го во предвид животот или здравјето на лицето кое има право.

(4) Ако според правните прописи на едната држава договорничка правото на давања или износот на паричните давања е условен од бројот на членовите на семејството, тогаш надлежниот носител исто така ги зема во

предвид оние членови на семејството кои имаат постојано место на живеење на територијата на другата држава договорничка.

(5) Ако според правните прописи на двете држави договорнички, без оглед на овој договор се исполнети условите за доделување на давања за раѓање во двете држави договорнички. тогаш давањата за раѓање ќе бидат обезбедени според правните прописи на онаа држава договорничка за која се определило лицето кое има право.

Член 12

Корисници на пензија

(1) На лицето кое користи пензија од двете држави договорнички се применуваат правните прописи за здравственото осигурување на државата на чија територија тоа лице има постојано место на живеење.

(2) На лицето кое прима пензија само според правните прописи на едната држава договорничка, кое има живеалиште на територијата на другата држава договорничка, давањата во натура се пружаат според правните прописи на државата каде има живеалиште, како правото на пензија да е остварено според нејзините правни прописи. Давањата во натура се пружаат на товар на надлежниот носител на државата договорничка според чии правни прописи користи пензија и е осигурено.

Член 13

Надомест на трошоци

Надоместоците за давањата во натура кои припаѓаат според член 11 и 12 ќе ги надомести надлежниот носител кај кого лицето е осигурено, при што :

1) Висината на надоместокот на трошоците за надоместување од страна на надлежниот носител кој ги пружил давањата се пресметува во износ за одредени давања на своите осигуреници;
2) Надлежниот носител на таа држава договорничка на чија сметка биле пружени давањата ќе ги надомести на другиот носител давањата во смисла на член 11 и 12 со исклучок на административните трошоци;
3) Надлежните носители ќе се договорат за техничките прашања за давањата и надоместувањето на трошоците помеѓу носителите на државите договорнички. Заради административно поедноставување можат да се договорат за сите случаи или за одредена група на случаи, наместо пресметка на надоместоците за поедини конкретни случаи да се користат паушални давања.

Глава втора

ИНВАЛИДСКИ, СТАРОСНИ И СЕМЕЈНИ ПЕНЗИИ

Член 14
Собирање на периоди на осигурување

Ако според правните прописи на едната држава договорничка стекнувањето, одржувањето или повторно воспоставување на правото на давање е условено од постоење или исполнување на периоди на осигурување, надлежниот носител на таа држава договорничка ако е неопходно ќе ги земе предвид и соодветните периоди на осигурување навршени според правните прописи на другата држава договорничка како да се работи за осигурување според нејзините правни прописи.

Член 15
Самостојна пензија

Ако според правните прописи на едната држава договорничка се исполнети условите за правото на давање без оглед на периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата држава договорничка, тогаш надлежниот носител на првата држава договорничка ќе ги одреди давањата само врз основа на периодите на осигурување навршени според нејзините правни прописи.

Член 16
Сразмерен дел на пензија

Ако според правните прописи на едната држава договорничка правото на давање може да се стекне само со собирање на периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата држава договорничка, тогаш надлежните носители постапуваат на следниот начин :

1) најпрво го пресметува теоретскиот износ на давањето кое на лицето би му припаѓало, доколку би се пресметало со сите периоди на осигурување ;

2) потоа, врз основа на вака пресметаниот износ давањето се утврдува во сразмер помеѓу должината на периодите на осигурување навршени според сопствените правни прописи и вкупно собраните периоди на осигурување.

Член 17
Пресметување на основицата

За одредување на основицата за пресметување на давањето, периодите на осигурување навршени според правните прописи на другата држава договорничка, се исклучуваат.

Член 18
Периоди пократки од 12 месеци

(1) Ако траењето на периодите на осигурување навршени според правните прописи на едната држава договорничка е помал од 12 месеци и врз основа на него не се остварува право на давање, тогаш носителот на таа држава договорничка нема да признае право на давања. Овие периоди ќе бидат засметани од носителот на другата држава договорничка како да се работи за периоди на осигурување навршени според нејзините правни прописи.

(2) Ако периодите на осигурување навршени според правните прописи на едната од државите договорнички не изнесуваат 12 месеци, и по тој основ неможе да се оствари право ни во едната од државите договорнички сите тие периоди ќе ги засмета носителот на онаа држава договорничка според чии правни прописи условите би се исполниле со собирање на овие периоди. Ако правото на давање на тој начин би било остварено во двете држави договорнички, сите периоди ќе ги земе предвид носителот на онаа држава договорничка според чии правни прописи е навршен подолг период на осигурување.

Член 19
Поклопување

(1) Одредбите на правните прописи на едната држава договорничка за намалување, привремено запирање или запирање на давањата во случај на нивно поклопување со други давања односно приходи или заради обавување на дејност, исто така се применуваат во однос на корисниците на давањата остварени според правните прописи на другата држава договорничка или на лицата кои имаат приход или обавуваат дејност на територијата на другата држава договорничка.

(2) Правилото за намалување, привремено запирање или запирање на давањата според ставот 1 не се применуваат на давања од ист вид заради инвалидност, старост, семејни пензии како и при несреќа на работа и професионални болести кои ги обезбедуваат носителите на двете држави договорнички.

(3) Примената на одредбите од претходните ставови неможат да доведат до намалување на правата во однос на правните прописи за поклопување на давањата кои се применуваат кон државите со кои не е склучен меѓународен договор за социјално осигурување.

Член 20
Примена на правните прописи на Чешката Република

(1) Стекнувањето право на целосна инвалидска пензија за лицата кои од причина на нивна долгорочна неповолна состојба на здравјето која се појавила пред наполнети осумнаесет години, а не биле минимален период осигурани, е условено со постојано живеење на територија на Чешката Република.

(2) Надоместокот за беспомешност на корисниците на пензија се пресметува согласно членот 16 според периодите на осигурување кои беа земени предвид при пресметување на пензијата.

Глава трета

ПОВРЕДА НА РАБОТА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Член 21
Аналогна примена на некои одредби

За одобрување на давања во случај на несреќа на работа или професионални болести важат аналогно одредбите од првата и втората глава на овој договор, како и натамошните членови.

Член 22
Давања

Давањата во случај на несреќа на работа или професионална болест ги исплатува носителот на онаа држава договорничка чии правни прописи се применуваат на лицето во моментот на несреќата на работа или во периодот кога последен пат обавувал дејност која влијаела на настанување на професионална болест. Носителот на другата држава договорничка ги дава само оние давања на кои би бил должен според правните прописи на таа држава договорничка и според овој договор во случај на несреќа и болест предизвикани од други причини.

Член 23
Минимален период

Ако правните прописи на едната држава договорничка пропишуваат дека заради професионална болест се обезбедуваат давања само кога дејноста која можела да ја предизвика болеста е извршувана во определен минимален период, тогаш надлежниот носител на таа држава договорничка, ги зема предвид доколку е неоходно периодите на извршување на таквата дејност за време кога за таа дејност важеле правните прописи на таа држава договорничка.

Член 24
Влошување на болеста

Лицето кое примало или прима давање врз основа на професионална болест од надлежниот носител на едната држава договорничка и после обавувало дејност, која исто така, според правните прописи на другата држава договорничка може да предизвика професионална болест, остварува право на давање заради влошување на болеста кај носителот на другата држава договорничка :

1) носителот на првата држава договорничка останува во обврска да пружа давања според своите правни прописи без оглед на влошувањето на болеста, и

2) носителот на другата држава договорничка одобрува давање во висина на разликата помеѓу давањето кое би припаѓало после влошување на болеста и давањето кое би припаѓало според правните прописи на таа држава договорничка пред влошување на болеста.

Глава четврта

НЕВРАБОТЕНОСТ

Член 25
Собирање на периоди на осигурување

(1) Периодот на осигурување остварен со задолжително осигурување според правните прописи на едната држава договорничка се зема предвид при остварување на правото на паричен надоместок во случај на невработеност според правите прописи на другата држава договорничка доколку бил невработен во државата договорничка во која го остварува правото на надоместокот во последните дванаесет месеци пред поднесувањето на барањето за надоместок, ако бил во работен однос и задолжително осигурен во случај на невработеност најмалку девет месеци иако при тоа не биле повредени прописите за вработување на странци.

(2) Условот за минамалниот период од 9 месеци утврден во ставот 1 не се однесува на оние невработени лица чие вработување договорено на подолг период од наведениот престанало порано без нивна вина, или кои имаат постојано место на живееење на територијата на државата договорничка според чии правни прописи се остварува правото на давање.

Член 26

Висина и исплата на давањето

(1) Ако лицето добие право на давање за невработеност според правните прописи на едната држава договорничка и има постојано место на живеење на територијата на другата држава договорничка, ова давање ќе биде исплатено од надлежниот носител на првата држава договорничка според нејзините правни прописи, ако, во согласност со правните прописи за местото на живеење на странци, лицето кое го остварило правото ќе остане на територијата на оваа држава, ќе биде на располагање на нејзиниот носител во местото на последното вработување и ќе ги исполни другите услови за добивање давање кое им следува на лицата кои што живеат во таа држава

(2) Траењето на примањето на надоместокот се смалува за оној период за кој невработеното лице во другата држава договорничка во последните 12 месеци пред денот на поднесување на барање веќе примало паричен надоместок заради невработеност.

(3) За одредување на висината на давањето се земаат предвид само платите од последната дејност извршувана на територијата на државата според чии правни прописи давањето е признато.

Член 27

Забрана на трансфер

Давањата за невработеност остварени врз основа на овој договор и според правните прописи на секоја од двете држави договорнички, не се исплатуваат и ниту се рефундираат во странство.

Глава петта

ДЕТСКИ ДОДАТОК

Член 28

Право на детски додаток

Детски додаток на деца се признава и исплатува под услов и во висина утврдена според правните прописи на државата договорничка на чија територија живее детето.

ДЕЛ IV

РАЗНИ ОДРЕДБИ

Член 29
Задачи на надлежните органи

(1) Надлежните органи на државите договорнички ќе утврдат постапка и ќе превземат мерки за примена на овој договор.
(2) Надлежните органи особено ќе :
1) склучат административна спогодба за примена на овој договор;
2) меѓусебно ќе се информираат за измените на правните прописи државите договорнички;
3) ќе определат органи за врска заради полесно комуницирање помеѓу носителите на двете држави договорнички.

Член 30
Меѓусебна помош

(1) Носителите, органите и судовите на државите договорнички ќе пружаат меѓусебна помош при примена на овој договор, како да се работи за примена на нивните сопствени правни прописи. Оваа помош е бесплатна.

(2) Носителите меѓусебно ќе ги признаваат документите издадени од надлежните органи на другата држава договорничка; меѓутоа за здравствената состојба односно за степенот на инвалидност, конечно одлучува носителот на државата договорничка која е надлежна на пружање на давањето. При тоа може да се земат во предвид наодите и стручните лекарски мислења кои ги добил од носителот на другата држава договорничка.

(3) Лекарските прегледи, извршени според правните прописи само на едната држава договорничка, за лицата кои престојуваат на територија на другата држава договорничка, ќе се извршуваат на барање и на товар на надлежниот носител од лекарската комисија или од носителот во местото на живеење на тоа лице на територијата на другата држава договорничка според важечките правни прописи.

Член 31
Ослободување од такси и заверки

(1) Ослободување или намалување на административните трошоци предвидени според правните прописи на едната држава договорничка за писмените и други документи кои треба да се поднесат според нејзините

правни прописи важи и за соодветни писмени и други документи кои се приложуваат според правните прописи на другата држава договорничка при примена на овој договор.

(2) Надлежните органи или носители на државите договорнички нема да бараат заверување од дипломатски, односно конзуларни претставништва на писмени и други документи кои е потребно да се приложуваат во согласно со овој договор.

Член 32
Службени јазици

(1) Носителите, органите и судовите на едната држава договорничка неможат да ги одбијат поднесоците или другите документи поднесени до нив заради тоа што се напишани на службениот јазик на другата држава договорничка или на англиски јазик.
(2) Во примената на овој договор носителите, органите и судовите можат меѓусебно да комуницираат како и со заинтересираните лица, односно нивните полномошници или преку органот за врска на нивниот службен јазик или на англиски.

Член 33
Застапување

Дипломатските и конзуларните преставништва на државите договорнички можат директно да се обраќаат до надлежните органи, носителите или стручните служби на државата договорничка со цел да добијат информации за заштита на интересите на својот државјанин и да можат да го застапуваат без полномошто.

Член 34
Поднесување на барања и рокови

(1) Барањата, изјавите и жалбите кои се поднесуваат според правните прописи на едната држава договорничка во определен рок на надлежниот орган, судот или носителот, се сметаат поднесени во рок ако се во истиот рок поднесени на надлежниот орган, судот или носителот на другата држава договорничка.

(2) Барањето за давање поднесено според правните прописи на едната држава договорничка, се смета истовремено и како барање поднесено за соодветното давање според правните прописи на другата држава договорничка. Тоа не важи ако подносителот на барањето изричито бара

остварување на давање заради старост, според правните прописи на другата држава договорничка биде одложено.

Член 35
Признавање на извршни одлуки

(1) Извршните одлуки на судовите, извршните решенија, како и доказите за неплаќање (писмени) на носителите или надлежните органи на едната држава договорничка, за придонеси и други побарувања од социјалното осигурување се признаваат и во другата држава договорничка.

(2) Признавањето може да се одбие единствено ако е спротивно на прописите на правниот поредок на онаа држава договорничка во која одлуката или решенијата треба да се признаат.

(3) Врз основа на одлуките и решенијата, признати според ставот 1 се спроведува извршувањето во другата држава договорничка. Извршната постапка на соодветната одлука или решение се спроведува според правните прописи кои важат за извршување на соодветните одлуки и решенија донесени во онаа држава договорничка на чија територија се спроведува извршувањето. Примерок од одлуката или решението мора да содржи потврда за нејзина извршност (клаузула за извршност).

(4) Взаемната помош на носителите при примена на ставовите 1 до 3 не го опфаќа застапувањето во судската постапка.

Член 36
Валута и плаќање

(1) Во случаите кога надлежниот носител на едната држава договорничка е задолжен да плати давање во пари на лице кое има живеалиште на територијата на другата држава договорничка, износот на давањето се изразува во паричната единица на првата држава договорничка.

(2) Во случаите кога, според овој договор, надлежниот носител на едната држава договорничка е задолжен да ги надомести трошоците за давања на носителот на другата држава договорничка износот на долгот се изразува во валутата на другата држава договорничка која го обезбедила давањето.

(3) Исплатите врз основа на овој договор од едната во другата држава договорничка се извршуваат во конвертабилни валути.

Член 37
Надоместување на повеќе исплатени давања

(1) Ако носителот од едната држава договорничка исплатил парични давања во поголем износ од оној кој му припаѓа на корисникот, преплатениот износ може на барање и во корист на носителот на првата држава договорничка да се надомести од заостанатото соодветно давање признато според правните прописи на другата држава договорничка.

Член 38
Надоместок на штета од трето лице

(1) Ако лице кое, според правните прописи на едната држава договорничка има право на давање за штета која настанала на територијата на другата држава договорничка според нејзините правни прописи, има право, правото на надоместок на штета од трето лице, да го пренесе на носителот на првата држава договорничка која е должна да ја изврши обврската според за неа важечките правни прописи; другата држава договорничка ќе го признае овој пренос на правото.

(2) Ако според одредбите од ставот 1 носителите на двете држави договорнички имаат право на надоместок на штета врз основа на ист случај на претрпена штета, тие се сметаат за заеднички доверители. Третото лице може правата пренесени според ставот 1 да ги надомести на двајцата, со плаќање на едниот од нив. Во меѓусебниот однос носителите се должни да извршат меѓусебни срамнувања според висината на давањето кое треба да го пружат.

Член 39
Решавање на спорови

(1) Ако во примената на овој договор се појават разлики и спорови, надлежните органи на државите договорнички ги решаваат со заемен договор.

(2) Ако не се постигне договор според предходниот став спорот ќе се реши по дипломатски пат.

ДЕЛ V

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 40

Преодни одредби

(1) Врз основа на овој договор неможе да се остварат никакви права на давања за период пред негово влегување во сила.

(2) Овој договор се однесува и на осигурани случаи кои настанале пред неговото влегување во сила освен случаите за остварување на права на паушална исплата.

(3) За определување на права на давања според овој договор, се земаат во предвид и периодите на осигурување навршени пред влегување во сила на овој договор.

Член 41

Зачувување на стекнатите права и нивното повторно утврдување

(1) Поранешните одлуки донесени во областите кои се уредуваат со овој договор не се пречка за примената на овој договор,

(2) Правата на лицата чии пензии биле остварени пред влегување во сила на овој договор можат, на барање да бидат повторно определени.

Член 42

Рокови

Правата кои можат да се остварат врз основа на поранешни осигурани случаи според член 40 став 2 и член 41 став 2, рокот за нивното остварување и роковите за застареност започнуваат во согласност со правните прописи на државите договорнички најрано со денот на влегување во сила на овој договор.

Член 43

Влегување во сила

(1) Овој договор подлежи на ратификација.

(2) Овој договор влегува во сила првиот ден на месецот кој следува по месецот, во кој се разменети ратификационите документи.

(3) Со денот на влегување во сила на овој договор, во односите меѓу двете држави престанува да важи Договорот помеѓу Федеративна Народна Република Југославија и Чехословачката Република за социјално осигурување и Договорот за соработка во обласа на социјалната политика помеѓу Федеративна Народна Република Југославија и Чехословачката Република од 22 мај 1957.

Член 44

Време на важење

(1)Овој договор се склучува на неопределено време. Секоја држава договорничка може договорот да го откаже писмено, по дипломатски пат најмалку 6 месеци пред истекот на тековната календарска година, при што договорот престанува да важи на 31 декември таа година.

(2) Во случај на откажување на овој договор, правата стекнати според неговите одредби продолжуваат да важат и понатаму.

Склучен во Скопје на ден 7 октомври 2005 година во два оригинала, секој на македонски јазик и на чешки јазик, при што двата текста се идентични.

За Република Македонија

За Чешка Република

SMLOUVA

MEZI

REPUBLIKOU MAKEDONIE

A

ČESKOU REPUBLIKOU

O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ

Republika Makedonie
a
Česká republika

vedeny přáním upravit vzájemné vztahy mezi oběma státy v oblasti sociálního zabezpečení, se dohodly takto:

ČÁST I
VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1
Definice

(1) Pro účely této smlouvy znamená výraz:

1. *„právní předpisy"*

zákony a jiné obecně závazné právní předpisy týkající se odvětví sociálního zabezpečení uvedených v článku 2 této smlouvy;

2. *„příslušný úřad"*

za Republiku Makedonie:
Ministerstvo práce a sociální politiky,
Ministerstvo zdravotnictví,
za Českou republiku:
Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Ministerstvo zdravotnictví;

3. *„instituce"*

orgán, kterému přísluší provádění právních předpisů podle článku 2;

4. *„kompetentní instituce"*

orgán, k jehož tíži jsou poskytovány dávky nebo plnění;

5. *„bydliště"*

trvalé bydliště nebo obvyklý pobyt mající charakter dlouhodobosti;

6. *„pobyt"*

přechodný pobyt;

7. *„výdělečně činná osoba"*

osobu zaměstnanou, samostatně výdělečně činnou nebo osobu, která je za takovou považována podle právních předpisů smluvního státu;

8. *„rodinný příslušník"*

osobu takto určenou podle právních předpisů smluvního státu, k jehož tíži mají být poskytnuty dávky;

9. *„doby pojištění"*

jak doby, po které se podle právních předpisů přispívalo na sociální pojištění, tak i doby postavené jim naroveň;

10. *„dávky"*

peněžité i věcné dávky poskytované v odvětvích sociálního zabezpečení uvedených v článku 2;

11. *„peněžité dávky"* a *„důchody"*

všechny peněžité dávky nebo důchody, včetně všech jejich částí, zvýšení, přídavky, vyrovnávací částky, jakož i jednorázové platby a úhrady;

12. *„věcné dávky"*

zdravotní péči a další jiné než peněžité dávky a služby;

13. *„přídavek na dítě"*

peněžitou dávku pro dítě podle právních předpisů každého ze smluvních států;

14. *„dávky v nezaměstnanosti"*

peněžité dávky poskytované za účelem hmotného zabezpečení uchazečů o zaměstnání.

(2) Ostatní výrazy v této smlouvě mají význam, který jim v každém smluvním státě náleží podle jeho právních předpisů.

Článek 2

Věcný rozsah

(1) Tato smlouva se vztahuje na právní předpisy upravující:

1. dávky v nemoci a mateřství,
2. dávky při invaliditě,
3. dávky ve stáří,
4. dávky pozůstalých,
5. dávky při pracovních úrazech a nemocech z povolání,
6. dávky v nezaměstnanosti,
7. přídavek na dítě.

(2) Právními předpisy ve smyslu odstavce 1 jsou:

1. v Republice Makedonii právní předpisy o

1.1 zdravotní péči a zdravotním pojištění, včetně peněžitých dávek v nemoci a mateřství,

1.2 důchodovém a invalidním pojištění,

1.3 pojištění pro případ škody při pracovních úrazech a nemocech z povolání,

1.4 pojištění pro případ nezaměstnanosti,

1.5 přídavcích na děti;

2. v České republice právní předpisy o

2.1 nemocenském pojištění,

2.2 zdravotním pojištění,

2.3 důchodovém pojištění,

2.4 státní sociální podpoře, pokud jde o přídavek na dítě a porodné,

2.5 pracovních vztazích, pokud jde o úpravu odpovědnosti za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání,

2.6 zaměstnanosti, pokud jde o úpravu poskytování dávek v nezaměstnanosti.

(3) Tato smlouva se vztahuje také na právní předpisy měnící nebo nahrazující právní předpisy uvedené v odstavci 2. Nevztahuje se však na právní předpisy zavádějící nové odvětví sociálního zabezpečení, nebude-li mezi příslušnými úřady dohodnuto jinak, ani na soustavy platné pro oběti válek a jejich následků.

(4) Ve vztahu mezi smluvními státy se bude přihlížet k závazkům vyplývajícím z mezinárodních smluv druhého smluvního státu se třetími státy, pokud se jedná o závazky sčítání dob pojištění pro přiznání nároku na důchod.

Článek 3

Osobní rozsah

Tato smlouva se vztahuje na:

a) osoby, které podléhají nebo podléhaly právním předpisům jednoho nebo obou smluvních států,

b) na jiné osoby, pokud odvozují svá práva od osob uvedených pod písmenem a).

Článek 4

Rovnost nakládání

Nestanoví-li tato smlouva dále jinak, budou osoby, na něž se vztahuje, postaveny při používání právních předpisů každého smluvního státu naroveň jeho vlastním občanům.

Článek 5

Export dávek

Nestanoví-li tato smlouva jinak, dávky nesmí být zamítnuty, kráceny, měněny, zastaveny nebo odňaty pouze z důvodu, že osoba má bydliště na území druhého smluvního státu.

ČÁST II

POUŽÍVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Článek 6

Obecné pravidlo

Pokud články 7 nebo 8 nestanoví něco jiného a ve smyslu článku 9 nebylo dohodnuto jinak, vztahují se na výdělečně činné osoby právní předpisy smluvního státu, na jehož území je činnost vykonávána.

Článek 7

Vyslaní zaměstnanci a jiné osoby

(1) Je-li zaměstnanec vyslán v rámci svého pracovního vztahu svým zaměstnavatelem se sídlem na území jednoho smluvního státu na území druhého smluvního státu, aby tam pro něho vykonával práci, vztahují se na něj až do konce 24. kalendářního měsíce po tomto vyslání právní předpisy prvního smluvního státu tak, jako by byl ještě zaměstnán na jeho území.

(2) Je-li zaměstnanec společnosti zajišťující mezinárodní leteckou, železniční, silniční nebo vnitrozemskou vodní dopravu na území obou smluvních států vyslán zaměstnavatelem se sídlem v jednom smluvním státě na území druhého smluvního státu, vztahují se na něj i nadále právní předpisy prvního smluvního státu tak, jako by byl ještě zaměstnán na jeho území.

(3) Za zaměstnance vyslaného na území druhého smluvního státu ve smyslu odstavce 1 a 2 se nepovažuje zaměstnanec, který má na území druhého smluvního státu bydliště; to neplatí, má-li zaměstnanec uvedeno v pracovní smlouvě místo výkonu práce na území prvního smluvního státu.

(4) Státní úředníci a osoby za takové považované vyslaní jedním smluvním státem na území druhého smluvního státu podléhají právním předpisům vysílajícího smluvního státu.

(5) Posádka námořní lodi, jakož i jiné osoby zaměstnané na námořní lodi, podléhají právním předpisům smluvního státu, pod jehož vlajkou loď pluje.

Článek 8

Diplomatická a konzulární zastoupení

(1) Na členy diplomatických zastoupení nebo konzulárních úřadů a na soukromé domácí zaměstnance v jejich službách, kteří jsou vysláni na území druhého smluvního státu, se vztahují právní předpisy toho smluvního státu, kterým byli vysláni.

(2) Na zaměstnance uvedené v odstavci 1, kteří nejsou vysláni, se vztahují právní předpisy toho smluvního státu, na jehož území jsou zaměstnáni; v těchto případech plní zaměstnavatel povinnosti platné pro zaměstnavatele v přijímajícím státě. Pokud však jsou občany druhého smluvního státu, mohou si během 3 měsíců od začátku zaměstnání zvolit používání právních předpisů druhého smluvního státu.

Článek 9

Výjimky

Na společnou žádost zaměstnance a jeho zaměstnavatele nebo osoby samostatně výdělečně činné mohou příslušné úřady obou smluvních států po dohodě stanovit výjimky z článků 6 až 8.

ČÁST III

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ

Kapitola prvá

Nemoc a mateřství

Článek 10

Sčítání dob pojištění

Je-li pro vznik, trvání či obnovení nároku na dávku podle právních předpisů některého ze smluvních států potřebná určitá doba pojištění, přihlédne kompetentní instituce v nezbytném rozsahu i k dobám obdobného nepřekrývajícího se pojištění získaného pojištěncem podle právních předpisů druhého smluvního státu.

Článek 11

Dávky

(1) Osoba, která získala nárok na dávky podle právních předpisů jednoho smluvního státu, obdrží na území druhého smluvního státu

1.1 věcné dávky od instituce tohoto druhého smluvního státu podle jeho právních předpisů tak, jako by tam byla pojištěna, avšak jen v nezbytném rozsahu, pokud stav osoby vyžaduje neodkladné poskytnutí takových dávek,

1.2 peněžité dávky přímo od kompetentní instituce prvního smluvního státu podle jeho právních předpisů, avšak jen v případech, je-li to nutné a odůvodněné, ledaže by výplatu těchto dávek převzala na sebe instituce druhého smluvního státu a poskytovala je v nezměněné výši, se souhlasem a k tíži kompetentní instituce prvého smluvního státu.

(2) S předchozím souhlasem kompetentní instituce mohou být věcné dávky na území druhého smluvního státu poskytnuty i nad nezbytný rozsah uvedený v odstavci 1.

(3) Poskytnutí protetických pomůcek a jiných věcných dávek větší hodnoty závisí vždy na souhlase kompetentní instituce prvého smluvního státu s výhradou případů, kdy plnění je z hlediska zabránění ohrožení života nebo zdraví oprávněné osoby nezbytné a neodkladné.

(4) Závisí-li podle právních předpisů jednoho smluvního státu nárok na dávky nebo výše peněžitých dávek na počtu rodinných příslušníků, přihlíží kompetentní instituce též k rodinným příslušníkům, kteří mají bydliště na území druhého smluvního státu.

(5) Jsou-li podle právních předpisů obou smluvních států bez ohledu na tuto smlouvu splněny podmínky pro poskytnutí porodného v obou smluvních státech, poskytne se porodné na základě právních předpisů smluvního státu podle volby oprávněné osoby.

Článek 12

Poživatelé důchodů

(1) Osoba pobírající důchod podle právních předpisů obou smluvních států podléhá právním předpisům o zdravotním pojištění toho smluvního státu, na jehož území má bydliště.

(2) Osobě pobírající důchod pouze podle právních předpisů jednoho smluvního státu, která má bydliště na území druhého smluvního státu, se věcné dávky poskytují podle právních předpisů státu bydliště, jako by nárok na důchod vznikl podle jeho právních předpisů. Věcné dávky jsou poskytovány k tíži kompetentní instituce smluvního státu, podle jehož právních předpisů se poskytuje důchod, a jehož je osoba pobírající důchod i pojištěncem.

Článek 13

Úhrada nákladů

Náklady věcných dávek poskytnutých podle článků 11 a 12 ponese kompetentní instituce, u níž je osoba pojištěna, přičemž :

1. výši nákladů určenou k úhradě kompetentní institucí stanovuje instituce, která dávky poskytla, v cenách účtovaných za poskytnutí dávek vlastním pojištěncům;

2. kompetentní instituce toho smluvního státu, k jejíž tíži byly poskytnuty dávky, uhradí instituci druhého smluvního státu jí vynaložené náklady ve smyslu článku 11 a 12, s výjimkou správních nákladů;

3. příslušné úřady dohodnou technické otázky poskytování dávek a hrazení nákladů mezi institucemi smluvních států. Za účelem administrativního zjednodušení mohou též dohodnout, že pro všechny případy nebo pro určitou skupinu případů se namísto zúčtování úhrad v jednotlivých konkrétních případech použije paušálních plateb.

Kapitola druhá

Důchody invalidní, starobní, pozůstalých

Článek 14

Sčítání dob pojištění

Závisí-li podle právních předpisů jednoho smluvního státu vznik, zachování nebo obnovení nároku na dávku na získání určitých dob pojištění, musí kompetentní instituce tohoto smluvního státu, je-li to nezbytné, přihlédnout i k existenci nebo dobám odpovídajícího pojištění získaným podle právních předpisů druhého smluvního státu tak, jako by se jednalo o pojištění podle jeho právních předpisů.

Článek 15

Samostatný důchod

Jsou-li podle právních předpisů jednoho smluvního státu splněny podmínky nároku na dávku i bez přihlédnutí k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhého smluvního státu, stanoví kompetentní instituce prvého smluvního státu dávku výlučně na základě dob pojištění získaných podle jeho právních předpisů.

Článek 16

Dílčí důchod

Pokud nárok na dávku podle právních předpisů jednoho smluvního státu může vzniknout pouze s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhého smluvního státu, pak kompetentní instituce postupuje takto:

1. stanoví nejprve teoretickou výši dávky, která by osobě náležela, pokud by se přihlíželo ke všem dobám pojištění,

2. poté, na základě této výše, stanoví částku, kterou je povinna vyplácet podle poměru délky doby pojištění získané podle vlastních právních předpisů k celkové době pojištění.

Článek 17

Vyměřovací základ

Pro stanovení vyměřovacího základu pro výpočet dávek se doby pojištění získané podle právních předpisů druhého smluvního státu vylučují.

Článek 18

Doby kratší než 12 měsíců

(1) Nedosahuje-li doba pojištění získaná podle právních předpisů jednoho smluvního státu 12 měsíců a nevznikne-li na jejím základě nárok na dávku, instituce tohoto smluvního státu dávku nepřizná. Tyto doby započte instituce druhého smluvního státu, jako by se jednalo o doby pojištění získané podle jeho právních předpisů.

(2) Nedosahuje-li doba pojištění získaná podle právních předpisů ani jednoho ze smluvních států 12 měsíců a nárok proto nevznikne v žádném z nich, započte všechny tyto doby instituce toho smluvního státu, podle jehož právních předpisů by součtem těchto dob byla potřebná doba pojištění splněna. Pokud by takto byla splněna podmínka nároku na dávku v obou smluvních státech, započte všechny doby jen instituce toho smluvního státu, podle jehož právních předpisů byla získána doba delší.

Článek 19

Souběh

(1) Ustanovení právních předpisů jednoho smluvního státu o krácení, pozastavení či odnětí dávek v případech jejich souběhu s jinými dávkami či příjmem nebo z důvodu výkonu výdělečné činnosti se uplatňují též ve vztahu k příjemcům dávek získaných podle právních předpisů druhého smluvního státu nebo osobám majícím příjem či vykonávajícím výdělečnou činnost na území druhého smluvního státu.

(2) Pravidlo o krácení, pozastavení či odnětí dávek podle odstavce 1 neplatí pro souběh dávek stejného druhu při invaliditě, ve stáří, pozůstalým a při pracovních úrazech a nemocech z povolání poskytovaných institucemi obou smluvních států.

(3) Použití ustanovení předchozích odstavců nemůže vést ke snížení nároků ve srovnání s právní úpravou o souběhu dávek používanou vůči státům, s nimiž není uzavřena mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení.

Článek 20

Používání právních předpisů České republiky

(1) Podmínkou vzniku nároku na plný invalidní důchod osobám, u nichž plná invalidita vznikla před dosažením osmnácti let věku a které nebyly pojištěny po potřebnou dobu, je trvalý pobyt na území České republiky.

(2) Zvýšení důchodu pro bezmocnost poskytované k důchodu vypočtenému podle článku 16 se stanoví podle poměru dob pojištění, které byly vzaty v úvahu při výpočtu tohoto důchodu.

Kapitola třetí

Pracovní úrazy a nemoci z povolání

Článek 21

Analogické použití některých ustanovení

Pro poskytování dávek v případě pracovních úrazů a nemocí z povolání platí analogicky ustanovení kapitoly prvé a druhé této části Smlouvy, jakož i následující články.

Článek 22

Dávky

Dávky v případě pracovního úrazu a nemoci z povolání poskytuje instituce toho smluvního státu, jehož právním předpisům podléhala osoba v době pracovního úrazu nebo v době, kdy naposledy vykonávala činnost mající za následek vznik nemoci z povolání. Instituce druhého smluvního státu poskytuje jen takové dávky, jež by byla povinna poskytovat podle právních předpisů tohoto smluvního státu a této smlouvy v případě úrazů a nemocí z obecných příčin.

Článek 23

Minimální doba

Stanoví-li právní předpisy jednoho smluvního státu, že se dávky pro nemoc z povolání poskytují, jen když činnost, která nemoc může způsobit, byla vykonávána po určitou minimální dobu, pak kompetentní instituce tohoto smluvního státu přihlíží - pokud je to nezbytné - k dobám vykonávání takové činnosti, během kterých pro ni platily právní předpisy druhého smluvního státu.

Článek 24

Zhoršení nemoci

Osobě, která pobírala nebo pobírá dávky pro nemoc z povolání k tíži kompetentní instituce jednoho smluvního státu a poté, co vykonává činnost, která také podle právních předpisů druhého smluvního státu může způsobit nemoc z povolání, uplatňuje nárok na dávky z důvodu zhoršení nemoci u instituce druhého smluvního státu,

1. dávky poskytuje nadále instituce prvého smluvního státu podle jeho právních předpisů bez přihlédnutí ke zhoršení nemoci, a

2. instituce druhého smluvního státu poskytne dávku ve výši rozdílu mezi dávkou náležející po zhoršení nemoci a dávkou, kterou by byla povinna poskytovat podle právních předpisů druhého smluvního státu před zhoršením nemoci.

Kapitola čtvrtá

Nezaměstnanost

Článek 25

Sčítání dob pojištění

(1) Při posuzování nároku na dávky v nezaměstnanosti podle právních předpisů jednoho smluvního státu se přihlíží k dobám pojištění získaným podle právních předpisů druhého smluvního státu za předpokladu, že nezaměstnaný podléhal právním předpisům smluvního státu, v němž uplatňuje nárok na dávku a v posledních 12 měsících před podáním žádosti o tuto dávku byl v tomto smluvním státě pojištěn celkem nejméně 9 měsíců bez porušení předpisů o zaměstnávání cizinců.

(2) Podmínka minimální doby 9 měsíců stanovená v odstavci 1 neplatí pro ty nezaměstnané osoby, jejichž zaměstnání dohodnuté na delší než uvedenou dobu skončilo bez jejich zavinění dříve, nebo mají bydliště na území smluvního státu, podle jehož právních předpisů uplatňují nárok na dávku.

Článek 26

Výše dávky a její výplata

(1) Získá-li nárok na dávky v nezaměstnanosti podle právních předpisů jednoho smluvního státu osoba bydlící na území druhého smluvního státu, pak bude tyto dávky vyplácet kompetentní instituce prvého smluvního státu podle jeho právních předpisů za předpokladu, že oprávněná osoba v souladu s předpisy o pobytu cizinců zůstane na území tohoto státu, bude k dispozici jeho instituci v místě posledního zaměstnání a splňovat další podmínky pro pobírání dávek stanovené pro občany bydlící v tomto státě.

(2) Doba pobírání dávky se sníží o tu dobu, kdy nezaměstnaný pobíral ve druhém smluvním státě během posledních 12 měsíců přede dnem podání žádosti dávku v nezaměstnanosti.

(3) Pro stanovení výše dávky se berou v úvahu pouze výdělky z naposledy vykonávané činnosti na území státu, podle jehož právních předpisů je dávka přiznávána.

Článek 27

Omezení exportu

Dávka v nezaměstnanosti, vyplácená na základě ustanovení této smlouvy podle právních předpisů každého ze smluvních států, se do ciziny nevyplácí ani nerefunduje.

Kapitola pátá

Přídavek na dítě

Článek 28

Nárok na přídavek na dítě

Přídavek na dítě se přiznává a vyplácí za podmínek a ve výši stanovené právními předpisy smluvního státu, na jehož území má dítě bydliště.

ČÁST IV

RŮZNÁ USTANOVENÍ

Článek 29

Úkoly příslušných úřadů

(1) Příslušné úřady smluvních států upraví postupy a přijmou opatření k provádění této smlouvy.

(2) Příslušné úřady zejména:

1. sjednají pro provádění této smlouvy správní ujednání;
2. informují se vzájemně o změnách právních předpisů jejich států;
3. označí styčná místa k ulehčení styku mezi institucemi obou smluvních států.

Článek 30

Vzájemná pomoc

(1) Instituce, úřady a soudy smluvních států si poskytují navzájem pomoc při provádění této smlouvy a budou jednat tak, jako by se jednalo o použití jejich vlastních právních předpisů. Tato pomoc je bezplatná.

(2) Instituce si vzájemně uznávají doklady vydávané příslušnými orgány druhého smluvního státu; o posouzení zdravotního stavu nebo stupně invalidity však rozhoduje výlučně instituce smluvního státu, která je příslušná k poskytování dávek. Přitom může přihlédnout ke zprávám a lékařským posudkům zaslaným institucí druhého smluvního státu.

(3) Lékařská vyšetření, jejichž provedení je požadováno právními předpisy pouze jednoho smluvního státu a týkají se osoby zdržující se na území druhého smluvního státu, budou provedena na žádost a na náklady kompetentní instituce lékařem, zdravotnickým zařízením nebo institucí v místě pobytu takové osoby na území druhého smluvního státu podle platných právních předpisů.

Článek 31

Osvobození od správních poplatků a ověřování

(1) Osvobození nebo snížení správních poplatků stanovená právními předpisy jednoho smluvního státu pro listiny a jiné doklady, které se podle těchto právních předpisů předkládají, platí také pro odpovídající listiny a jiné doklady, které se předkládají podle právních předpisů druhého smluvního státu při provádění této smlouvy.

(2) Příslušné úřady nebo instituce smluvních států upustí u listin a jiných dokladů předkládaných při provádění této smlouvy od jejich ověřování diplomatickými nebo konzulárními úřady.

Článek 32

Úřední jazyky

(1) Instituce, úřady a soudy jednoho smluvního státu nesmějí odmítnout podání nebo jiné písemnosti z důvodu, že jsou sepsány v úředním jazyce druhého smluvního státu nebo v anglickém jazyce.

(2) Při provádění této smlouvy se mohou instituce, úřady a soudy navzájem a se zúčastněnými osobami nebo jejich zástupci stýkat přímo, nebo jednat prostřednictvím styčných míst v jejich úředních jazycích nebo v jazyce anglickém.

Článek 33

Zastupování

Diplomatická a nebo konzulární zastoupení smluvních států se mohou obracet přímo na příslušné úřady, instituce a styčná místa druhého smluvního státu za účelem získání informací a ochrany zájmů občanů svého státu a mohou je také zastupovat bez zvláštní plné moci.

Článek 34

Předkládání žádostí a lhůty

(1) Žádosti, prohlášení a opravné prostředky, které mají být podány podle právních předpisů jednoho smluvního státu v určité lhůtě správnímu orgánu, soudu nebo instituci, platí za podané ve lhůtě, jestliže během stejné lhůty byly podány u příslušného orgánu, soudu nebo instituce druhého smluvního státu.

(2) Žádost o dávku podaná podle právních předpisů jednoho smluvního státu se považuje za žádost o odpovídající dávku podle právních předpisů druhého smluvního státu. To však neplatí, pokud žadatel výslovně požaduje, aby přiznání dávky ve stáří podle právních předpisů jednoho smluvního státu bylo odloženo.

Článek 35

Uznávání vykonatelných rozhodnutí

(1) Vykonatelná rozhodnutí soudů, jakož i vykonatelné výměry a nedoplatkové výkazy (listiny) institucí nebo příslušných úřadů jednoho smluvního státu o pojistném a jiných pohledávkách ze sociálního zabezpečení se uznávají i ve druhém smluvním státě.

(2) Uznání může být odmítnuto pouze tehdy, pokud je v rozporu s veřejným pořádkem toho smluvního státu, ve kterém mají být rozhodnutí nebo listiny uznány.

(3) Vykonatelná rozhodnutí a listiny uznané podle odstavce 1 se vykonávají ve druhém smluvním státě. Postup při výkonu příslušných rozhodnutí a listin se řídí právními předpisy, které platí pro výkon odpovídajících rozhodnutí a listin vydaných v tom smluvním státě, na jehož území se mají vykonávat. Vyhotovení rozhodnutí nebo listin musí být opatřeno potvrzením o jeho vykonatelnosti (doložka vykonatelnosti).

(4) Vzájemná pomoc institucí při provádění odstavců 1 až 3 nezahrnuje zastupování v soudním řízení.

Článek 36

Měna a platby

(1) V případech, kdy kompetentní instituce jednoho smluvního státu má povinnost vyplácet peněžité dávky oprávněné osobě bydlící na území druhého smluvního státu, je výše této povinnosti vyjádřena v měně prvého smluvního státu.

(2) V případech, kdy má podle této smlouvy kompetentní instituce jednoho smluvního státu povinnost uhradit náklady za dávky poskytnuté institucí druhého smluvního státu, je dlužná částka vyjádřena v měně druhého smluvního státu, kde byly poskytnuty dávky.

(3) Platby vyplývající z provádění této smlouvy z jednoho smluvního státu do druhého se uskutečňují ve volně směnitelných měnách.

Článek 37

Zúčtování přeplatků

Pokud instituce jednoho smluvního státu vyplatila peněžité dávky v částce vyšší než náleží oprávněné osobě, přeplacená částka se může, na žádost a ve prospěch instituce prvého smluvního státu, uhradit z doplatku odpovídající dávky přiznané podle právních předpisů druhého smluvního státu.

Článek 38

Nárok na náhradu škody vůči třetí osobě

(1) Má-li osoba - které přísluší podle právních předpisů jednoho ze smluvních států dávky za škodu, která vznikla na území druhého smluvního státu podle jeho právních předpisů - nárok na náhradu škody proti třetí osobě, přechází nárok na náhradu škody na instituci prvního smluvního státu povinnou k plnění podle právních předpisů pro ni platných; druhý smluvní stát tento přechod nároku uzná.

(2) Mají-li vůči třetí osobě při použití odstavce 1 nárok na náhrady na základě téhož případu utrpěné škody instituce obou smluvních států, jsou pak spoluvěřiteli. Třetí osoba může nároky přenesené podle odstavce 1 uspokojit vůči oběma institucím platbou jedné z nich. Ve vztahu mezi sebou jsou instituce povinny k dílčímu vzájemnému vyrovnání v poměru podle výše dávek, které mají poskytovat.

Článek 39

Řešení sporů

(1) Rozdílnosti a spory, které vzniknou při provádění této smlouvy, budou řešit příslušné úřady smluvních států vzájemnou dohodou.

(2) Nebude-li možno dosáhnout dohody podle předchozího odstavce, bude sporný případ řešen diplomatickou cestou.

ČÁST V

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

Článek 40

Přechodná ustanovení

(1) Tato smlouva nezakládá žádné nároky na dávky za dobu před jejím vstupem v platnost.

(2) Tato smlouva se vztahuje také na pojistné případy, které nastaly před jejím vstupem v platnost s výjimkou případů zakládacích nárok na jednorázová plnění.

(3) Pro stanovení nároků na dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění, které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost.

Článek 41

Zachování získaných nároků a přepočet

(1) Dřívější rozhodnutí vydaná v oblastech upravovaných touto smlouvou neodporují používání této smlouvy.

(2) Nároky osob, jejichž důchody byly vyměřeny před vstupem této smlouvy v platnost, budou na žádost znovu vyměřeny.

Článek 42

Lhůty

Pro nároky, které byly uplatněny na základě dřívějších pojistných případů podle článku 40 odstavce 2 a podle článku 41 odstavce 2 počínají lhůty k jejich uplatnění, jakož i promlčecí lhůty podle právních předpisů smluvních států, plynout nejdříve od doby vstupu této smlouvy v platnost.

Článek 43

Vstup v platnost

(1) Tato smlouva podléhá ratifikaci.

(2) Tato smlouva vstoupí v platnost prvního dne měsíce následujícího po měsíci, v němž byly vyměněny ratifikační listiny.

(3) Dnem vstupu této smlouvy v platnost pozbude ve vztahu mezi oběma smluvními státy platnosti Úmluva mezi Československou republikou a Federativní lidovou republikou Jugoslávií o sociálním pojištění a Úmluva o spolupráci na poli sociální politiky mezi Československou republikou a Federativní lidovou republikou Jugoslávií, podepsané v Bělehradě dne 22. května 1957.

Článek 44

Doba platnosti

(1) Tato smlouva se uzavírá na dobu neurčitou. Každý ze smluvních států však může smlouvu písemně vypovědět diplomatickou cestou nejpozději 6 měsíců před uplynutím probíhajícího kalendářního roku, přičemž platnost Smlouvy skončí 31. prosince tohoto roku.

(2) Bude-li tato smlouva vypovězena, zůstávají nároky získané podle jejích ustanovení zachovány.

Dáno v.......Skopje.......dne.......7. října 2005.......ve dvou původních vyhotoveních, každé v jazyce makedonském a českém, přičemž obě znění mají stejnou platnost.

Za Republiku Makedonie

Za Českou republiku

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.